

STORTINGET

Representantforslag 2 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Emma Lind, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo

Dokument 8:2 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Emma Lind, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om en langsiktig integreringsmelding for en helhetlig styrking av integreringsarbeidet og inkludering av etniske minoriteter i Norge etter modell av perspektivmeldingen

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne mener man trenger en mer langsiktig oversikt og plan for integreringen i det norske samfunnet.

Antallet innvandrere i Norge har mer enn tredoblet seg på 20 år. Ved inngangen til 2023 hadde over en million personer innvandrerbakgrunn fra til sammen 200 ulike land. Dette er en sammensatt gruppe innbyggere, ikke bare når det gjelder landbakgrunn, men også med hensyn til alder, utdanning, helse- og livssituasjon, økonomi og botid i Norge.

Våren 2024 la regjeringen frem stortingsmeldingen Om integreringspolitikken: Stille krav og stille opp (Meld. St. 17 (2023–2024)). Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har siden 2005 lagt frem et såkalt integreringsbarometer, som viser majoritetsbefolkningens holdninger til innvandrere og innvandring. Indikatorrapporten fra samme direktorat erstattet i 2019 «Mål for integrering», et statusnotat om integrering i Norge som har ligget ved statsbudsjettet de siste 15 årene.

Dette er tre eksempler på publikasjoner fra offentlige myndigheter som beskriver holdninger til og ambisjoner for integrering av flyktninger i den tiden de er i introduksjonsprogrammet, og virkemidler for å øke arbeidslivsdeltakelse for nyankomne innvandrere den første tiden i Norge. Ambisjonen er og har vært på tvers av regjeringer en effektiv, helhetlig og målrettet integreringspolitikk.

I den nevnte stortingsmeldingen ble integreringen presentert som et bredt, sektorovergripende felt, der blant annet levekår, barrierer for deltakelse og innvandreres tilknytning til lokal- og storsamfunnet er sentrale temaer. Situasjonen for og tilbudet til barn og unge er omtalt gjennomgående. Det viser etter forslagsstillerens syn hvordan arbeidet med integrering handler om mer enn høye ambisjoner for språkopplæring og arbeidslivsdeltakelse. Inkluderingen i lokalsamfunn i hele landet bør skje i et generasjonsperspektiv og på alle arenaer i enkeltmenneskers liv, fordi hvordan man lykkes med integreringen, får konsekvenser og ringvirkninger over lang tid og på mange områder både for enkeltmennesker og storsamfunnet.

I Norge har man etter forslagsstillerens syn lykkes relativt godt med integrering av innvandrere sammenlignet med situasjonen i sammenlignbare land. Samtidig er det flere utfordringer. I veksten i andelen barn som vokser opp i fattige familier de siste 20 årene, er det overvekt av barn med minoritetsbakgrunn. Det å vokse opp i en familie med vedvarende lavinntekt har konsekvenser for barns livsmuligheter og gir større risiko for mange typer utenforskap. Lavinntekt kan også være et tegn på at det ikke er lett å få brukt kompetansen sin i arbeidsmarkedet, og at det å etablere seg i Norge tar tid.

Selv om andelen barn som går i barnehage, har økt over mange år, har det vært en større andel barn med

minoritetsbakgrunn som ikke har gått i barnehage, enn i majoritetsbefolkningen. Det er alvorlig fordi barnehage er et av de viktigste verktøyene for å utjevne sosiale forskjeller. Mors deltakelse i arbeidslivet påvirker barns resultater i skole og deltakelse i arbeidslivet. Barn med minoritetsbakgrunn og barn i lavinntektsfamilier deltar også i mindre grad i fritidsaktiviteter enn majoritetsbefolkningen og barn i familier med høy eller middels inntekt. Barna i lavinntektsfamilier har oftere psykiske utfordringer og dårligere helse enn andre barn. Familiens situasjon påvirker også skolerresultater og gjennomføring av videregående skole.

Det er ekstra alvorlig at økningen i antall barn i fattige familier ikke bare er blant familier som nylig har innvandret til Norge, men også blant familier hvor barna er født i Norge, og hvor foreldrene også har bodd lenge i Norge. Forslagsstillerne mener den reduserte sosiale mobiliteten og økningen i andelen barn som vokser opp i fattigdom, viser behovet for å få en mer langsiktig oversikt og plan for integreringen. Det er ikke tilfredsstillende å fortsette å registrere de negative konsekvensene av det man ikke har lyktes med i integreringen, eller å ta øyeblikksbilder av tidlig-integreringstiltak i kommunene. Integrerings- og mangfoldsdirektoratets indikatorrapport gir også et oversiktsbilde av hvordan det går med innvandrerne og deres norskfødte barn på områder som utdanning, arbeid, økonomi, levekår og sosial integrering, og ikke minst – hvordan dette endrer seg over tid. Allikevel gir indikatorrapporten først og fremst en oversikt over status og utvikling over tid i innvandrerbefolkningen med et tilbakeskuende blikk.

I tillegg til integreringsarbeidet med språk, utdanning, arbeid og loyldighet bør man gjennom integreringsarbeidet i større grad sørge for at alle i Norge slutter opp om de fellesskapsverdiene som kan anses for å være bærebjelkene i det norske demokratiet. Verdier som ytringsfrihet, religionsfrihet, likestilling, synet på skeive og mangfold er essensielle for at man skal ha felles forståelse av hva det vil si å være norsk. Uten disse verdiene vil samfunnet kunne forvitte. Å sørge for at alle i Norge får muligheten til å strekke seg etter nevnte frihetsverdier, er en grunnleggende oppgave for folkevalgte. Gjennom en langsiktig perspektivmelding vil en hensynta hvor den felles historien kommer fra, hvor man er og

hvor man er på vei. En felles forståelse av situasjonen vil også gi felles grunnlag for å kunne justere kursen.

Hvert fjerde år utgir Finansdepartementet en perspektivmelding. Etter forslagsstillernes syn skiller den seg vesentlig ut fra mange andre offentlige kunnskapsgrunnlag, fordi den har et tydelig frempek på hvilke hovedutfordringer som må løses for å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling. Det er etter forslagsstillernes syn behov for tilsvarende kunnskapsgrunnlag og frempek på integreringsfeltet. I det offentlige ordskiftet vises det ofte til sammenlignbare land som har større utfordringer enn man har i Norge, der konsekvensene av mangel på vellykket integrering og inkludering av innvandrere har gitt et større utfordringsbilde enn i Norge. Etter forslagsstillernes syn vil man gjennom mer kunnskap om integrering i et generasjonsperspektiv kunne lykkes bedre i arbeidet mot parallellsamfunn, enklaver, fremtidige ghettoer, større forskjeller i sosial ulikhet og andre negative utviklingstrekk. En integreringsmelding etter modell av perspektivmeldingen ville kunne gi informasjon om hovedutfordringer og muligheter frem i tid. Det ville etter forslagsstillernes syn også gi mer informasjon om konsekvenser av retningsvalg for eksempel når det gjelder bosettingsmønster, oppvekst, skole, bolig, kompetanse og arbeidsmarkedspolitikk. En integreringsmelding etter modell av perspektivmeldingen vil gi felles faktagrunnlag, felles forståelse av hvor man står, og hvor man ønsker å bevege seg som land. Det vil kunne påkrevne svært kraftige politiske tiltak for å nå felles ønskede politiske mål, og en slik melding vil også kunne bidra til å legge til rette for solide tverrpolitiske beslutninger. En slik melding kan også inneholde forslag til tiltak.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen utarbeide en egen integreringsmelding etter modell av perspektivmeldingen. Integreringsmeldingen skal legges frem for Stortinget på nytt hvert fjerde år.

3. oktober 2024

Abid Raja

Guri Melby

Sveinung Rotevatn

Ola Elvestuen

André N. Skjelstad

Emma Lind

Grunde Almeland

Alfred Jens Bjørlo